

ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА ПРОЕКТ НА ПУРН 2022-2027 Г. ЗА ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ

ПРОТОКОЛ

от онлайн среща за горно поречие на река Марица

31 май 2023 г.

В срещата участваха 32 представители на заинтересованите страни от следните институции: "Южно Централно Държавно Предприятие" – Териториално поделение «Държавно ловно стопанство-Тракия», Община Девин, Община Мирково, Община Септември, Община Панагюрище, Община Перущица, Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" – Министерство на вътрешните работи, Областна дирекция „Земеделие“ – Пазарджик, Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Пазарджик, РИОСВ София, Министерство на околната среда и водите, Басейнова дирекция „Източноевропейски район“, HR Wallingford, Световна банка, „П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД.

Г-жа Гергана Георгиева приветства участниците от името на директора на Басейнова дирекция „Източноевропейски район“ на поредната среща от обществените обсъждания на ПУРН. Тя каза, че проектът на плана е публикуван на 15.12.2022г., а консултациите ще продължат до 10.09.2023г. Г-жа Георгиева посочи, че документът, който се разглежда сега преразглежда, актуализира и допълва резултатите от разработения документ от първия цикъл на прилагане на Директивата за наводненията. Той включва оценки, анализи, приоритети и цели за управление на риска от наводнения. Състои се от три части – предварителна оценка, карти на заплахата и на риска и програма от мерки. Г-жа Георгиева отбеляза, че представените в срещата институции имат различни отговорности преди, по време и след наводнения, затова техните предложения за мерки, коментари и становища по плана са много важни, за да може да се създаде един адекватен и полезен План за управление на риска от наводнения. Във връзка с допълването на Програмата от мерки от втория план, която съдържа изключително много нови мерки, г-жа Георгиева помоли за информация за етапа на изпълнение на мерките от първия план, както и за мястото, където се изпълняват тези мерки и какви финансови средства са необходими за тяхното завършване. Тя обясни, че когато заинтересованите

страни преглеждат Програмата от мерки ще видят колона, в която е описано дали става въпрос за нова мярка или мярката е от първия цикъл и уточни, че представената стойност на мерките в презентацията е всъщност стойността на новите мерки. Затова екипът, работещ по плановете, се нуждае от информация за стойността на мерките в изпълнение, посочи г-жа Георгиева.

Г-н Дейвид Рамсботъм, водещ експерт към Международната банка за възстановяване и развитие представи основните етапи от разработването на ПУРН и Програмата от мерки. Първият етап е предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН), в края на който като резултат се определят районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Във втория етап се изготвят картите на заплахата и риска от наводнения (КЗРН) за определените на предходния етап РЗПРН. Картите на заплахата, показват обхватът на заливане, а картите на риска, показват последиците от наводненията. Последният етап е разработването на ПУРН, вкл. Програмата от мерки. Този процес се извършва по Директивата за наводненията на всеки шест години. Първият цикъл обхваща периода от 2016 г. – 2021 г., а вторият цикъл - от 2022 г. – 2027 г.

Г-н Рамсботъм представи обобщение на подхода, възприет за разработването на Програмата от мерки (ПоМ). В подготвителния етап са включени три стъпки. Първата включва анализ на входната информация, в която влизат заключенията от 1-ви цикъл на ПУРН, ПОРН от втория цикъл с актуализиран списък на РЗПРН, картите от втория цикъл и Анализ на заливните равнини, който е отделна дейност. Целта му е да идентифицира потенциалът за водозадържане нагоре по течението от самите РЗПРН, което да намали риска от наводнения в рамките на самите РЗПРН. Втората стъпка включва избор на мерки от актуализирания национален каталог от мерки, предоставящ списък с подходящи за разработването на ПоМ мерки. Каталогът се основава на първия цикъл, но е рационализиран и някои отделни мерки са комбинирани в една. Третата стъпка включва прилагане на методиките – Методика за приоритети и цели за управлението на риска от наводнения, като са преразгледани приоритетите и целите от първия цикъл и са извършени някои промени и Методика за оценка и приоритизация на мерките (АРП/МКА). Методиката се използва, за да се прецени дали мерките са подходящи за включване в плана. Идеята е да се види дали ползите са по – големи от разходите. Методиката се състои от две части – от една страна АРП, който се концентрира върху икономическите ползи от мерките с оглед на намалените щети спрямо разходваните средства, докато МКА разглежда неизмеримите в парично отношение ползи – например намаляване на въздействията от наводнения върху хората.

Подходът за изготвяне на ПоМ се състои от три стъпки. Първата стъпка е преглед на статуса на изпълнение на мерките от 1-ви цикъл на ПУРН – изпълнени, неизпълнени или в процес на изпълнение, което е отправната точка за новата ПоМ. Втората стъпка е добавяне на нови мерки, включително за новоидентифицираните РЗПРН, както и мерки, които имат връзка с Плановите за управление на речните басейни. Последната стъпка представлява оценка и приоритизация на мерките, за да се прецени кои от тях са подходящи.

Той разгледа каталога от мерки, който съдържа няколко категории мерки: неструктурни мерки – мерки, които нямат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например системи за ранно предупреждение и планиране при извънредни ситуации; структурни мерки - мерки, които имат пряко въздействие върху хидравличните параметри на течението, наводненията или околната среда, например защитни съоръжения, диги и съоръжения за водозадържане, които по същество са инженерни решения. Тенденцията в международен план е да се намали риска от наводнения използвайки по – естествени средства, когато е възможно. Структурните мерки се разделят на четири подкатегории – зелени мерки, сиво-зелени мерки, меки мерки и сиви мерки. Зелените мерки не включват твърди инженерни решения, те са естествени елементи, които да имат за цел да задържат водни обеми. Сиво-зелените мерки са комбинация от твърди (защитни стени, диги) и меки инженерни решения, които имат зелен елемент. Меките мерки са допълнение на зелени компоненти към съществуващи сиви структурни мерки при тяхната реконструкция. Сивите мерки са твърди инженерни решения.

ПоМ също така съдържа хоризонтални мерки и мерки на ниво РЗПРН. Хоризонталните мерки носят полза за множество РЗПРН, поясни г-н Рамсботъм. Сред тях са неструктурните мерки, като прогнозиране и ранно предупреждение, поддържане на речните корита. В България, в много населени места речните корита са разширени, така че да се увеличи капацитета на реката през населеното място. Това е мярка, която се използва в цял свят, но при разширяване на речно корито се създават условия за отлагане на седименти/наносни отложения при ниски и средни води, води и до развитие на растителност, така че поддържането на коритата е важно с оглед на проводимостта. Хоризонталните мерки имат висок приоритет в ПоМ, т.к на практика могат да бъдат приложени във всеки един РЗПРН - напр. ранни предупреждения, прогнозираня и т.н. Вторият тип мерки в ПУРН са мерки на ниво РЗПРН. Това са специфични мерки за всеки РЗПРН, избрани на база на допълнителен анализ, като тези мерки в повечето случаи са структурни, които променят хидравличните параметри, например нови защитни съоръжения и др.

Г-н Рамсботъм разясни процеса на избор на мерки на ниво РЗПРН. Изборът на мерки на ниво РЗПРН става в няколко стъпки. В първата стъпка се идентифицират мерки, вкл. въз основа преглед на мерки от първия цикъл. Втората стъпка е използването на инструментите АРП и МКА да се оценят и изберат онези мерки, които имат най – много ползи, а третата стъпка е да се приоритизират мерките, така че да се реши, кои от тях да бъдат приложени първо.

Г-н Рамсботъм обобща накратко как са представени резултатите от прилагането на методиката за Програмата от мерки в ПУРН. Това е обхванато в Приложение Е на ПУРН, където има отделна точка за всеки РЗПРН описващо последователно стъпките: общ преглед на РЗПРН, за да се разбере какъв е основният проблем с наводненията, както и мащабът на риска, преглед на мерките от първия цикъл, вкл. техния напредък; разглеждат се конкретните цели за управление на риска от наводнения, които са относими за съответното РЗПРН. Например ако има много защитени зони по Natura 2000, една от тези цели би била зоните да не бъдат засегнати неблагоприятно от ПоМ; след това се предприема преглед и анализ на наличната информация – разглеждат се аспекти, които могат да повлияят на ПоМ - дали има източници на замърсяване, има ли важни защитени зони; дали има потенциал за водозадържане нагоре по течението от самия РЗПРН. В Приложение Е за всеки РЗПРН има таблица, която изброява важна информация и как е свързана със съответния РЗПРН.

Следващата стъпка е свързана с допусканията относно разпределението на риска, така че да се реши накъде да бъдат насочени усилията. Освен информацията от картите на риска има и други фактори – например наличието на критична инфраструктура. След това сме готови да изберем подходящи мерки. Изготвяме таблица от мерки, подходящи за конкретния РЗПРН, според типовете наводнения, които възникват. Следва АРП и МКА, като мерките с висока и средна оценка са включени в програмата от мерки. Последната стъпка е локализиране на мерките върху картите на РЗПРН. Г-н Рамсботъм показва карти, на които може да се види разпределението на риска от наводнения като обясни какво се вижда и какво представляват различните елементи на картата.

Г-н Рамсботъм показва как изглежда и структурата на Плана за управление на риска от наводнения. Той има 13 глави и 9 приложения. Първите 5 глави обхващат предходните етапи, включително предходния ПУРН, предварителната оценка и картирането. Глава 7 разглежда програмата от мерки, включително хоризонталните мерки и тези на ниво РЗПРН. Тя е обвързана с Приложение Е, което съдържа анализ за всеки РЗПРН. Има още 2 приложения, които изброяват мерките, които се предлагат в Програмата от мерки, но след първоначалните консултации бе поискано Приложение Ж и З да бъдат обединени в едно общо К – Интегрирана Програма от мерки, подобна на

тази от първия цикъл. Това е екселска таблица, която има ред за всяка мярка и включва: уникален код за всяка мярка; име на мярката; местоположение; тип наводнение; приоритет; вид мярка; продължителност на изпълнение; отговорни институции; разходи, общини, на чиито територии се прилага мярката; потенциалните източници на финансиране, препратка към 1-я цикъл (ако е приложимо) и показател за изпълнение.

Управлението на риска от наводнения се променя и се измества в посока естествени мерки, но също така има и тенденции за съхраняване и опазване на отделни сгради, ако няма друга добра алтернатива, посочи експертът. Ако има заливна равнина с група от сгради, понякога е доста скъпо да се защитят тези отделни сгради, използвайки насипи или диги. Идеята е самите сгради да бъдат направени по – устойчиви или да бъдат защитени поотделно. Той отбеляза, че това е нова концепция, която се прилага в много държави. Това са мерки, свързани с резистентност или устойчивост на сградите. Или се опитваме да предотвратим навлизането на вода в сградите или допускаме навлизането на вода, като защитаваме обзавеждането вътре.

Г-н Рамсботъм обърна внимание и на процеса на преминаване от ПУРН към изпълнението на мерките. След одобрението на стратегическия документ – ПУРН и Програмата от мерки към него, следващият етап е подготвителен за изпълнението. В него се прецизират мерките, извършват се допълнителни проучвания, получаване на разрешителни, проектиране, както и провеждането на тръжни процедури. Това е етапа преди възлагането на договор и прилагането на мерките. Следва изпълнение на мерките. Последният етап е мониторинга, който включва: мониторинг на изпълнението, на резултатите и на целите.

Например в РЗПРН има река, преминаваща през урбанизирана територия, знаем обхватите на заливане и че има изградена защитна стена.

Г-н Рамсботъм обясни, че в ПУРН се разглеждат различни алтернативни мерки за този РЗПРН - например нови/надградени защитни стени; разширяване на речното легло; водозадържане нагоре по течението; природно-базирани решения; устойчивост на собствеността или комбинация от мерките. Всички тези алтернативи преминават АРП и МКА, за да се види, кои имат най – големи ползи. В резултат на анализа, се установява, че нови/надградени защитни стени и устойчивост на собствеността са най – подходящи. Местоположението на мерките се нанася на карта, но са необходими допълнителни данни, като: оразмерителни водни количества, за да могат да се изчислят водните нива или количествата и обемите; подробности за съществуващи защитни съоръжения - тяхната височина, състояние, местоположение; информация за геоложките характеристики и изискванията за финансиране; информация за съществуващи

съоръжения – сгради, мостове и др. Трябва да се знае и мнението на заинтересованите страни в този случай. Необходими са допълнителни дейности, вкл. детайлни проучвания, геоложки проучвания, детайлно хидроложко и хидравлично моделиране за конкретното РЗПРН. Това позволява изготвяне на идеен проект, който подлежи на обществено обсъждане, с цел да се получи обратна връзка. Това се прави в подготвителния етап на изпълнение на мерките. Когато всичко това е извършено се преминава към подробния проект – детайли за съоръжението, местоположението сградите, необходимите мерки за устойчивост за тези сгради. На този етап трябва да се помисли и за ландшафта и мерките, които да се включат, така че да се подобри околната среда.

Всичко това позволява изготвянето на финален подробен проект, което позволява оценка на разходите и ползите. Тази оценка трябва да докаже, че предлаганите мерки носят повече ползи, отколкото разходи. По този начин може да се обоснове инвестицията и да се представи обосновка на потенциална финансираща институция, т.е. да се кандидатства за финансиране, така, че мерките да бъдат изпълнени.

За целите на актуализацията на плановите документи, г-н Рамсботъм, се обърна към всички участници в срещата с молба за допълнителна информация по отношение на мерките, които са в процес на изпълнение, т.к наличната такава е непълна. За да бъдат включени в ПУРН 2022-2027 е необходимо да се знаят и оставащите финансови разходи.

За мерките, в процес на изпълнение е необходимо да се представи и карта с обозначаване на конкретното местоположение. Молбата на екипа е това да бъде на хартиен носител, за да се избегнат грешки. Разбира се, могат да бъдат дадени и координати, но ако не са показани конкретно на картата, това понякога води до грешки.

В Програмата от мерки има възможност да бъдат разгледани и допълнителни мерки, като се очакват предложения от заинтересованите страни, каза експертът. Предложенията следва да бъдат представени по подобен начин – описание на мярката, цел, карта и т.н.

Г-н Рамсботъм представи специално разработена за целите на обществените консултации на ПУРН уеб платформа, достъп до която имат всички заинтересовани страни. Идеята на платформата е да се даде пространствен поглед на обхватите на заливане и засегнатите елементи на риска, както и на мерките, които се предлагат. Платформата съдържа информация за земеползването, критичната инфраструктура и последиците от наводненията.

Предмет на настоящата среща бе обсъждането на мерки в 10-те РЗПРН, попадащи в горното поречие на р. Марица, като в презентацията си г-н Рамсботъм обърна внимание

на конкретни мерки, които се предлагат за РЗПРН: р. Стара (Пещерска) - гр. Батак; р. Тополница – от с. Лисичово до гр. Пазарджик; р. Марица – от с. Момина клисура до гр. Стамболийски.

Г-н Рамсботъм представи РЗПРН BG3_МА_14, гр. Батак. Той каза, че информацията в платформата включва една основна карта, а като допълнение има и сателитна карта. Платформата разглежда наводнения с три различни обезпечености - в зелено се вижда обхвата на наводнение с обезпеченост 5% или период на повторение веднъж на 20 години; в оранжево е изобразено наводнение с обезпеченост 1% или период на повторение веднъж на 100 години; в червено е показано наводнение с обезпеченост 0,1%. В този РЗПРН реката е в тясна долина, затова и зоната на риска е тясна. Икономическата дейност също се визуализира – в оранжево са основните жилищни площи; в лилаво са промишлените обекти; в червено е комуналната инфраструктура. В дясно на екрана има легенда за всички видове земеползване. Тази информация се използва при картите на риска от наводнение и при изчисление на щетите от наводнения. Има също така и информация за критичната инфраструктура. Има информация и по отношение на транспортната инфраструктура - пътища. В този РЗПРН няма железопътна инфраструктура, но там, където я има е показана на картата, поясни г-н Рамсботъм. Има информация и за защитените зони. Икономическият риск се показва с квадратчета. Ако се кликне на някое от тях ще се видят стойностите на икономическия риск. В дясно има легенда, която дава значението на различните цветове – колкото по-тъмен е, толкова по-голяма е годишната икономическа щета. В този РЗПРН общите щети са доста ниски, затова и мерките за смекчаване са ограничени. Предложени са две мерки. Първата е надграждане на съществуващи защитни съоръжения. Там, където е възможно трябва да включваме и зелени мерки. При тях защитните съоръжения са с допълнителни елементи на зелена инфраструктура, посочи експертът. Другата мярка е резистентност на собствеността. В района има малък брой имоти, които биха били засегнати и това не оправдава изграждането на защитни стени. Мярката, която се прилага в този случай е подобряване на устойчивостта на собствеността, като се правят модификации на сградите. Например, когато се случи наводнение материалът, от който са направени стените и подовете да не се засегне. Да се използва инокс, за да не бъдат засегнати мебелите или те да бъдат повдигнати над нивото на пода, поясни г-н Рамсботъм.

Вторият пример, който показва експертът е РЗПРН МА_15 – горната част на басейна на р. Марица. Това е област, в която има висок риск от речно наводнение. Вижда се, че има голяма степен на риск в самия град, както и в някои по-малки населени места. Има няколко мерки за смекчаване за този РЗПРН. Една от мерките е изграждане на природосъобразно водозадържащо съоръжение, за да се намали обема на водата, постъпващ към населените места. Това е природосъобразна мярка, при която задържа

вода в площите в горната част на течението на РЗПРН, над населените места, посочи г-н Рамсботъм. Това се прави чрез разглеждане на топографията и отклоняване на водата в по-ниски части, както и изграждане на брегове, за да се задържи водата и да се намали количеството, което се оттича надолу към населените места. Приближавайки се към главния град има и една друга мярка, която е нова - изграждане на защитна стена. Тя ще защитава основната градска част от наводнение.

Следващият пример, който показва г-н Рамсботъм е МА_101 – това е РЗПРН, в който има комбинация от речно и дъждовно наводнение в градските части. Има три населени места, които са засегнати от дъждовно градско наводнение. Икономическият риск е разпръснат и значителен. При преглед на мерките за смекчаване се вижда, че те са различни - някои от тях са свързани с речното наводнение в този РЗПРН. В платформата има информация за речното наводнение и отделна информация за дъждовни градски наводнения, поясни експертът. И двата набора от информация са показани, затова може да се види как различните мерки се припокриват. Разглежданите мерки са предложени за тези три градски части, които се наводняват от валежи. Първата е задържане на водата в градските части - т.е. когато вали, водата се отклонява към по-ниски части в самите населени места, в канали, от където се отводнява постепенно, или езера, където нивото на водата се вдига при наводнение. В много от тези части вероятно няма да има място за водозадържане в центъра на града, затова тези мерки могат да бъдат свързани с отворени канали, където водата ще бъде отклонявана. Това са зелени елементи в населени места, с които водата се отклонява към места, където водата може да бъде задържана докато премине бурята. Идеята на задържането на водите е предотвратяване на навлизането им в канализационните системи, за да не се претоварят от дъждовна вода, поясни г-н Рамсботъм.

Поради липса на коментари и въпроси, **г-жа Караджова** даде думата на **г-жа Гергана Георгиева**, **Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“** за заключителни думи.

Г-жа Гергана Георгиева благодари на г-н Рамсботъм за ясното и подробно представяне на процеса на изготвяне на Програмата от мерки и начинът, по който са подбрани най-добрите мерки за всеки район. Тя каза, че презентацията ще бъде от полза за заинтересованите страни и по-късно, когато започнат работа с уеб платформата. Това би помогнало да се оформят предложенията и становищата, по отношение на предвидените мерки. Тя помоли още след края на срещата участниците да се запознаят с всички мерки, които са предвидени в интересуващия ги район, да отбележат кои са от първия цикъл и кои от втория. Тя наблегна, че особено важно е ако има предложения за нови мерки, цялата информация да бъде изпратена до края на следващата седмица. Тя припомни, че в момента е в процес на изготвяне

Проект BG16M1OP002-4.005-0001-C02:
ПУРН – втори цикъл 2022-2027, финансиран по ОПОС 2014-2020 г."

Европейски съюз
Европейски структурни
и инвестиционни
фондове

екологичната оценка на проекта на ПУРН и, особено структурните мерки, би следвало да минат такава оценка, както и оценка за съвместимост.